

Avd för vård och omsorg

Kommunstyrelserna
Landstingsstyrelserna/regionstyrelserna

Rekommendation om finansiering av nationell stödfunktion till stöd för utvecklingen av en mer kunskapsbaserad och jämlik socialtjänst

Dnr 16/02966

Förbundsstyrelsens beslut

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har vid sammanträde den 10 juni 2016 beslutat

att rekommendera kommunerna att tillsammans finansiera en nationell stödfunktion på SKL till stöd för utvecklingen av en mer kunskapsbaserad och jämlik socialtjänst.

att under 2017-2018 utreda vidare och förankra i kommuner och landsting framtida finansiering av en nationell stödfunktion.

Bakgrund

Den statliga finansieringen av aktiviteter bedrivna av SKL på nationell nivå som syftar till att stötta utvecklingen av en mer kunskapsbaserad och jämlik socialtjänst upphör efter 2016. Detta gäller bl.a. stödet till utvecklingen av de regionala samverkans- och stödstrukturerna, regionala utvecklingsledare, utvecklingen av gemensamma programråd tillsammans med hälso- och sjukvården och utvecklingsstöd till den Nationella samverkansgruppen för kunskapsstyrning inom socialtjänsten (NSK-S). För fortsatt utvecklingsstöd på nationell nivå behöver finansieringen av en stödfunktion på SKL säkras efter 2016.

Genom fortsatt samarbete på nationell nivå underlättas det kommunala arbetet för utveckling av en evidensbaserad praktik. Programråden underlättar bl.a. utveckling av kunskap och spridning och implementering av nationella kunskapsstöd. Kommunernas medverkan i NSK-S bidrar till att lokala behov på ett systematiskt sätt når de statliga myndigheterna.

SKL och dess medlemmar behöver tillsammans ta fram en långsiktig plan för stöd till utvecklingen av en mer kunskapsbaserad och jämlik socialtjänst som är oberoende av statens prioriteringar. En långsiktig plan skulle innebära att kommunerna gemensamt identifierar och långsiktigt säkerställer inriktning och

finansiering för de verksamheter och funktioner man vill samordna och samverka kring nationellt med stöd av SKL.

Sveriges Kommuner och Landsting

Lena Micko
Ordförande

Vård och omsorg
Niklas Eriksson

Rekommendation om finansiering av nationell stödfunktion till stöd för utvecklingen av en mer kunskapsbaserad och jämlik socialtjänst

Detta underlag beskriver den utmaning socialtjänsten står inför 2017 när den statliga finansieringen av olika nationella aktiviteter som syftar till att stötta utvecklingen av en mer kunskapsbaserad och jämlik socialtjänst upphör. I underlaget föreslås SKL att rekommendera kommunerna att gemensamt finansiera ett fortsatt stöd till en nationell stödfunktion på SKL som arbetar med att stärka systemet för lokal, regional och nationell kunskapsstyrning med målet om en evidensbaserad praktik inom socialtjänsten. Kansliet föreslår att kommunerna i ett första steg finansierar en nationell stödfunktion under 2017-2018 som upprätthåller det arbete som pågår och tillsammans med SKL, och i samråd med landsting och regioner, tar fram en långsiktig plan för stöd till utvecklingen av en mer kunskapsbaserad och jämlik socialtjänst.

Sammanfattning

Bakgrund:

- Det är sista året med överenskommelsen om en evidensbaserad praktik inom socialtjänsten – det stöd som ges genom SKL till bl.a. uppbyggnaden av NSK-S och utvecklingen av programråd tillsammans med landsting och regioner upphör.
- Regeringen har, med stöd från SKL, valt att gå från riktade till mer generella statsbidrag. Kommunerna behöver därmed själva prioritera att finansiera en nationell stödfunktion för utvecklingen av en mer kunskapsbaserad socialtjänst.
- Genom fortsatt kommunalt samarbete på nationell nivå skapas bättre förutsättningar för utvecklingen av kunskapsstyrningen och en evidensbaserad praktik – i enlighet med kongressens inriktningsmål gällande utvecklingen av kunskapsstyrningen och en evidensbaserad praktik inom socialtjänsten.

Förslag:

- Kansliet föreslår SKL att rekommendera kommunerna att under 2017-2018 tillsammans finansiera en stödfunktion på SKL som fortsätter arbetet med att ge stöd till uppbyggnaden av NSK-S och utvecklingen av programråd tillsammans med landsting och regioner. Stödfunktionen beräknas kosta 3.4 mkr per år och föreslås fördelas efter samma princip som medlemsavgiften.
- Kansliet föreslår att SKL och kommunerna, i samråd med landsting och regioner, under perioden 2017-2018 tar fram en långsiktig plan för skapandet

av ett behovsanpassat och ändamålsenligt utvecklingsstöd oberoende av statens prioriteringar

Förslaget har förankrats i:

- Socialchefsnätverket
- NSK-S – *Nationella samverkansgruppen för kunskapsstyrning inom socialtjänsten*
- Nätverket för regionala samverkans och stödstrukturer

Bakgrund

Utredningen *Evidensbaserad praktik i socialtjänsten till nytta för brukaren* (2008) pekade 2008 på behovet av långsiktiga insatser för kunskapsutveckling inom socialtjänstens område – med målet om en evidensbaserad praktik. Utredaren menade att statens stöd är kortsiktigt och att insatser behövdes på lokal, regional och nationell nivå för att stärka kunskapsbas och möjligheter till kunskapsstyrning inom socialtjänsten. Utredningen pekade bl.a. på behovet av mer forskning och utredning av det sociala arbetet, bättre förutsättningar för professionen att utveckla kunskapsbasen, struktur för uppföljning och ett tydligare brukarperspektiv. Utredningen fick medhåll från SKL som menade att ett mer långsiktigt stöd behövdes för utvecklingen av en evidensbaserad praktik, en förutsättning som lyftes var bl.a. att ett mer långsiktigt stöd till FoU-verksamheterna behövdes.

Under 2010 träffades överenskommelsen *Plattform för arbetet med en evidensbaserad praktik* mellan SKL och staten där ett antal förutsättningar för att stötta utvecklingen av en evidensbaserad praktik lyftes, bl.a. behovet av systematiska kunskapsöversikter, standardiserade bedömningsmetoder och spridning av information om forskningsresultat. Den regionala nivån behövde utvecklas för att stötta den lokala nivån. Det behövdes ett praktiskt verksamhetsstöd på regional nivå som gav stöd till utveckling, implementering och spridning av kunskap. Detta resulterade i ett antal överenskommelser inom olika områden såsom äldre och psykisk hälsa, och sedan till ett övergripande stöd till utvecklingen av den regionala nivåns arbete genom överenskommelsen om en evidensbaserad praktik.

SKL tog 2012 fram ett positionspapper kring vad som behövde göras för att arbeta mot en evidensbaserad praktik inom socialtjänst och hälso- och sjukvård. SKL pekade i pappret på att forskningen kring det sociala arbetet behövde stärkas och att det behövdes dialog och samverkande insatser mellan kommun, landsting och stat för att stödja utvecklingen mot en evidensbaserad praktik. SKL:s kongress beslutade i november 2015 om ett inriktningsmål gällande att ”verka för en utvecklad kunskapsstyrning inom socialtjänsten som bygger på evidensbaserad praktik”.

Kunskapsstyrning omfattar de samspelande delarna:

- *Kunskapsstöd,*

- *Stöd till uppföljning (inklusive Öppna jämförelser) och analys*
- *Stöd till utveckling*
- *Ledning och styrning*

Vägledande för det som ska göras nationellt gemensamt är att det kompletterar och stödjer det som behöver göras på regional och lokal nivå.

Under slutet av 2014 ombildades gruppen NSK-S – nationell samverkansgrupp för kunskapsstyrning inom socialtjänsten. Den är idag en viktig arena för frågor som rör utvecklingen av strukturer för kunskapsstyrning och en mer kunskapsbaserad och jämlik socialtjänst. Den består idag av socialchefer med mandat från samtliga län, några representanter från läns- och regionförbunden, samverkansorganisationen för FoU-verksamheterna – FoU Valfärd, och de nio kunskapsstyrande myndigheter som ingår i rådet för styrning med kunskap (vanligtvis är Socialstyrelsen, Folkhälsomyndigheten, SBU, Forte representerade, de andra vid behov).

NSK-S är en mötesplats på nationell nivå mellan ovan nämnda aktörer, NSK-S arbetar med frågor som rör kunskapsutveckling och med olika samarbetsformer på nationell nivå som syftar till en ökad kunskapsutveckling, ett tillgängliggörande av kunskap och spridning. Detta kan exempelvis vara genom att starta så kallade programråd och kompetensgrupper för olika frågor. Gruppen har tagit initiativ till starten av gemensamma programråd med hälso- och sjukvården inom psykisk hälsa och är nu drivande i att arbeta med kunskapsutveckling och spridning av kunskap kring stöd till ensamkommande barn och unga. När nationella riktlinjer ska tas fram kontakter socialstyrelsen NSK-S och NSK (motsvarande inom hälso- och sjukvården) för nominering av experter. Gruppen har även framåt potential att bereda lokalt förankrade underlag till Huvudmannagruppen och SKL i det nationella arbetet med en sammanhållen och långsiktig kunskapsstyrning.

Finansieringen av SKLs stödfunktion upphör efter 2016

Under 2016 avslutas den statliga finansieringen av bl.a. utvecklingen av de regionala samverkans- och stödstrukturerna, regionala utvecklingsledare, utvecklingen av gemensamma programråd tillsammans med hälso- och sjukvården och utvecklingsstöd till NSK-S. För fortsatt utvecklingsstöd behöver finansiering säkras efter 2016. Detta arbete är en förutsättning för att kommunerna ska kunna föra dialog och samverka med hälso- och sjukvården och myndigheter kring kunskapsutveckling och kunskapsstyrning på nationell nivå – vilket lyfts i det av SKL antagna positionspapperet kring en evidensbaserad praktik som en viktig fråga. Det innebär även ett slut på det stöd som ges till gemensamt utvecklingsarbete kring exempelvis ensamkommande barn och unga och genom programråd tillsammans med landsting och regioner inom psykisk hälsa.

Genom fortsatt samarbete på nationell nivå underlättas det kommunala arbetet för utveckling av en evidensbaserad praktik. Programråden underlättar bl.a. utveckling av

kunskap och spridning och implementering av nationella kunskapsstöd. Kommunernas medverkan i NSK-S bidrar till att lokala behov på ett systematiskt sätt når de statliga myndigheterna. Kommungruppen i NSK-S har även blivit en del i arbetet med den samlade statliga kunskapsstyrningen genom att engageras i att bistå huvudmannagruppen med underlag.

Andra utvecklingsstöd med osäker finansiering som bedrivs inom SKL till stöd för en mer kunskapsbaserad socialtjänst är systematisk uppföljning/ÖJ, brukarundersökningar IFO och funktionshinderområdet och Webbkollen barn och unga. För att kunna fortsätta att bygga en arena på nationell nivå för området kunskapsstyrning med målet om en mer kunskapsbaserad socialtjänst behövs fortsatt stöd.

Efter 2014 har ett flertal av de statliga satsningar som gått via SKL och avdelningen för vård omsorg upphört. En majoritet av det stöd till utveckling inom socialtjänsten som SKL har tillhandahållit de senaste åren har finansierats av statliga medel. Regeringen har, med SKLs stöd, till stor grad valt att gå från riktade till generella statsbidrag. De ändrade förutsättningarna innebär att kommunerna numera själva måste prioritera och finansiera den gemensamma stödfunktion och det utvecklingsarbete på nationell nivå som SKL tidigare har stöttat genom statliga medel. En styrka i att kommunerna finansierar det själva är att kommunerna gör sig mer oberoende av statens prioriteringar och kan därmed kan arbeta mer långsiktigt med egna utvecklingsområden prioriterade tillsammans på nationell nivå. Detta underlättar i nästa steg dialogen med staten kring det stöd myndigheterna ger kring exempelvis kunskapsstöd och systematisk uppföljning.

Landstingen har på tjänstemannanivå, via landstingsdirektörsföreningen, gjort ett ställningstagande tidigare i år om att inför 2017 långsiktigt och tillsvidare finansiera en sammanhållen struktur för kunskapsstyrning i samverkan för hälso- och sjukvården. En del i detta är att befästa den nationella programrådsstrukturen, med en garanterad finansieringsnivå på 7 miljoner kronor per år, som en avgörande grundstruktur inom kunskapsstödsområdet. En annan del är att etablera ett sammanhållet stöd för uppföljning, Öppna jämförelser och analys av hälso- och sjukvårdens kvalitet och effektivitet, med en garanterad finansieringsnivå på 30 miljoner kronor per år. Inom ramen för ställningstagandet hanteras också en grundfinansieringsnivå för Nationella kvalitetsregister på 100 miljoner kronor per år, tillsvidare. Ärendet om en sammanhållen struktur för kunskapsstyrning bereds i sjukvårdsdelegationen den 19 maj, för slutgiltigt beslut om en rekommendation till landsting och regioner i SKL:s styrelse den 10 juni. Genom att etablera en ändamålsenlig och effektiv struktur som långsiktigt ger stöd för kunskapsstyrning på olika nivåer i systemet skapas förutsättningar för en mer kunskapsbaserad och jämlik vård av hög kvalitet.

Förslag till rekommendation

Kansliet föreslår SKL att rekommendera kommunerna att tillsammans finansiera en nationell stödfunktion på SKL för utvecklingen av en mer kunskapsbaserad socialtjänst, i samverkan med motsvarande funktion för landsting och regioner. Stödfunktionen arbetar i det första steget främst med området kunskapsstöd. Nationellt stöd till utveckling inom övriga områden; uppföljning och analys, utveckling och ledning och styrning är även det efterfrågat på sikt.

- **Kansliet föreslår SKL att rekommendera kommunerna att under 2017-2018 tillsammans finansiera en stödfunktion på SKL som fortsätter arbetet med att ge stöd till uppbyggnaden av NSK-S och utvecklingen av programråd tillsammans med landsting och regioner.**

Då de riktade statsbidragen på området upphör 2017 kommer kommunerna att själva behöva finansiera det utvecklingsarbete som startats på nationell nivå med bl.a. uppbyggnaden av NSK-S och utvecklingen av nationella programråd tillsammans med landsting och regioner. Kostanden beräknas till 3.4 mkr per år. Kansliets förslag är att fördelningen av kostanden bygger på samma princip som medlemsavgiften.

- **Kansliet föreslår att SKL och kommunerna, i samråd med landsting och regioner, under perioden 2017-2018 tar fram en långsiktig plan för skapandet av ett behovsanpassat och ändamålsenligt utvecklingsstöd oberoende av statens prioriteringar.**

Under perioden 2017-2018 föreslår kansliet att SKL och kommunerna, i samråd med landsting och regioner, tar fram en långsiktig och politiskt förankrad plan för att bygga upp ett långsiktigt, behovsanpassat och ändamålsenligt utvecklingsstöd på nationell nivå till stöd för utvecklingen av en mer kunskapsbaserad socialtjänst. Det första steget syftar till att upprätthålla det arbete som startats på nationell nivå, det andra syftar till att utarbeta en långsiktig plan för utvecklingen inom området i enlighet med positionspapper och kongressens inriktningsmål som förhåller sig till de ändrade förutsättningarna med generella statsbidrag.